

1

Winterharde Fuchsia's, mooi en makkelijk

Tekst en foto's : Julia Voskuil

Liefhebbers van Fuchsia's zijn wereldwijd georganiseerd in verenigingen, wat aangeeft dat het een populair plantengeslacht is.
"Een aparte groep vormen de Winterharde Fuchsia's", zeggen Gerrit en Esther van der Velde.
"Ze verdragen kou en zijn daardoor geschikt voor de tuin.
Ze stellen weinig eisen en hebben een geheel eigen sierwaarde.
In een border met vaste planten geven ze kleur in de nazomer en bloeien tot diep in de herfst.
Op onze proef- en showtuin kunnen klanten ze bekijken."

De meest bekende winterharde soort is *Fuchsia magellanica*, die rijk bloeit met kleine rode bloemen, evenals *Fuchsia magellanica* var. *gracilis*. Ook zijn er cultivars met grotere bloemen die geschikt zijn voor de tuin zoals 'Rose of Castile' (1855) en 'Prince of Orange' (1872). Beide zijn geïntroduceerd door de Engelse plantkundige Joseph Banks (1743-1820)

en geliefd tot op de dag van vandaag. "Met in totaal circa 3600 verschillende soorten en cultivars voeren wij een zeer omvangrijk sortiment Fuchsia's, waarvan de groep winterharde een relatief klein deel uitmaakt." Het zijn er nog altijd ruim 100, dus keus genoeg!

PROEF- EN SHOWTUIN BIJ VAN DER VELDE, HEERDE (NL)

Overname waardevolle collecties

Toen Gerrit en Esther van der Velde in 1992 met hun kwekerij begonnen, teelden ze plantgoed van eenjarige zomerbloemen en snijbloemen. De afzet verliep vooral via de veiling. Met de overname van de collecties *Fuchsia* en *Pelargonium* van Spek in 2008 kregen ze een ongekend breed aanbod tuinplanten. "Beide collecties genoten internationale bekendheid. Met name de collectie *Fuchsia* stond goed aangeschreven. Kees Spek heeft de collectie vanaf 1969 opgebouwd, sinds 1974 samen met zijn vrouw Gerrie. Hun kwekerij lag dicht bij de onze en toen ze na 28 jaar om gezondheidsredenen hun werk wilden afbouwen, hebben wij besloten beide collecties over te nemen en hiermee veilig te stellen. Ze bleven zodoende compleet en bovendien verbonden aan het dorp Heerde, waar het allemaal in 1965 was begonnen bij kwekerij De Groot. Het kweken van Fuchsia's vraagt specialistische kennis, maar Kees en Gerrie wilden ons graag met raad en daad ter zijde staan."

2

Foto's

- 1 *Fuchsia magellanica* var. *gracilis*
- 2 Proef- en showtuin

Intussen hebben Gerrit en Esther zich de kneepjes van het vak eigen gemaakt en kunnen ze hun klanten goed adviseren. De afzet is nu volledig afgestemd op verkoop aan particulieren. “Vanaf maart is de kwekerij open en via onze webshop leveren wij gewortelde stekken van Fuchsia’s (en Pelargoniums) in 5,5 cm pot. Die gaan de hele wereld over. We verzenden in de maanden februari, maart en april. Uiterlijk 1 maart moeten bestellingen binnen zijn. Grotere planten verkopen wij alleen op de kwekerij en vooral wat later in het seizoen. Verzenden geeft een te groot risico op kwaliteitsverlies.” Voor de opkweek van planten beschikken ze over een 5000 m² groot kassencomplex, wat voor een kleinschalig werkend bedrijf aanzienlijk is. Planten telen uit stek (en zomerbloemen uit zaad) betekent veel werk, maar Gerrit en Esther doen het graag. Het is hun lust en hun leven.

Beoordeling gebruikswaarde

Naast goede contacten met het echtpaar Spek levert ook de in 2010 op de kwekerij aangelegde proeftuin annex showtuin informatie. Die biedt de mogelijkheid om planten over een lange periode te volgen en op hun gebruikswaarde te beoordelen. “Wij zitten op doorlatende zandgrond, die met behulp van compost humusrijker en beter vochthoudend

is gemaakt. De meeste Fuchsia’s doen het goed en hebben al uiteenlopende winterse omstandigheden overleefd. Naarmate ze langer vast staan, krijgen ze de kans beter uit te groeien. Wij combineren ze met vaste planten en eenjarige zomerbloemen om een beeld te krijgen van de toepassingsmogelijkheden.”

Informatie van een eerder proefveld, in 1986 aangelegd op kwekerij ‘Overhagen’ (Velp, bij Anrhem), vormt een goede basis. Het doel was toen een sortiment winterharde Fuchsia’s te kunnen tonen op de Floriade 1992. Voor de proef werd samengewerkt met een speciale werkgroep van de Nederlandse Kring van Fuchsiavrienden (NKvF). Er werd gestart met 50 verschillende Fuchsia’s en nadien kwamen er nog eens zoveel soorten en rassen bij. Daarbij werd uitgegaan van planten die in Engeland winterhardheidscode H3 hadden. Tijdens de eerste winterperiode (1986/1987) daalde de temperatuur tot -21°C en overleefde ruim 60%. Na drie proefjaren waren ruim 30 ‘soorten’ voldoende geschikt bevonden om aan te bieden als geworteld stek. Bij tuinliefhebbers was veel belangstelling. Door omstandigheden werd de proef enkele jaren later beëindigd. Nu bij kwekerij Van der Velde een nieuwe locatie beschikbaar is en inmiddels ingericht, kan de gebruikswaarde van een groter sortiment en over een lange periode worden beoordeeld. De proef- en showtuin biedt mogelijkheden voor uitbreiding en is aantrekkelijk ingericht. Dit biedt

perspectief voor promotie van de groep Winterharde Fuchsia’s. Ze laten zich in de tuin goed combineren met andere sierplanten zoals grassen en Toskaanse kool. Onder geschikte groeiomstandigheden zijn het probleemloze tuinplanten.

Groei en verzorging

Fuchsia’s horen thuis in warmere klimaatgebieden dan West-Europa, maar een aantal komt in Midden en Zuid-Amerika van nature voor in bergachtige streken en is daardoor aangepast aan lagere temperaturen. Soorten zoals *Fuchsia magellanica*, *F. regia* en cultivars die uit zulke soorten zijn ontstaan, zijn voorbeelden. Als vorst wordt voorspeld is een bedekking met blad en/of sparrenegroen aan te raden, maar bij vorstvrij weer kan een winterdek broei veroorzaken. De belangrijkste voorwaarde voor succes met Winterharde Fuchsia’s is doorlatende, humusrijke grond. Lage temperaturen in combinatie met langdurige nattigheid wordt minder goed verdragen. Dat Fuchsia’s ‘s winters hun blad verliezen en bovengronds afsterven is geen probleem. Het enige nadeel daarvan is dat de grond in het voorjaar eerst voldoende moet opwarmen om het wortelgestel aan te zetten tot het vormen van nieuwe scheuten. Daardoor komen de vroegst bloeiende pas vanaf juli in knop, maar de meeste pas in augustus. Dit heeft ook een voordeel, want daardoor zijn de planten op hun mooist vanaf het moment dat kleur in de tuin afneemt. De bloei kan lang aanhouden, vaak tot zich de eerste (nacht)vorst aandient. “Het beste resultaat geven overjarige, goed ontwikkelde

planten. Die zijn op onze kwekerij te koop, maar zelf opkweken uit geworteld stek kan natuurlijk ook.” Op droogtegevoelige grond kunnen planten in een kuiltje worden gepoot, zodat de oppervlakte van de grond circa 10 cm hoger ligt. Het kuiltje dient in de zomer om water te geven en wordt in de herfst met grond aangevuld. Als de groei goed doorzet, kan worden getopt voor een betere vertakking. In de zomer mogen Fuchsia’s geen gebrek aan water hebben, wat vooral bij jongere planten aandacht vraagt. Zodra de eerste vorst wordt aangekondigd is een bedekking met 10 cm blad of stro, gefixeerd met grond of (kerst)takken, aan te raden. Knip de Fuchsia’s niet terug, het voorjaar is daarvoor de beste tijd. Vorstbescherming wordt dan verwijderd, zodat vanaf half april de grond kan opwarmen. Spoedig zullen de eerste grondscheuten zichtbaar worden. Na een jaar of twee kunnen dat er tientallen zijn! Afhankelijk van de voedingstoestand van de grond kan dan ook extra voeding worden gegeven, bijvoorbeeld in de vorm van compost en/of organische mest. Dat heeft een langdurige werking.

Foto's

- 1 Gerrit van Veen
- 2 Proef- en showtuin, Fuchsiavrienden en Toscaanse kool
- 3 Rijpe bessen van Fuchsiavrienden zijn eetbaar
- 4 Esther en Gerrit van de Velde

Tuinfuchsia's naar hoogte

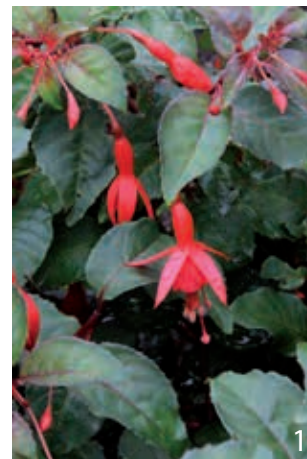
De toepassing als tuinplant hangt ondermeer samen met de hoogte van de verschillende Fuchsia's. De Fuchsia's hebben een struikvorm. Lage Fuchsia's zoals 'Son of Thumb' is een dwergtype dat voorin een border kan worden gebruikt, middelhoge zoals 'Galadriel' meer in het midden en de hoogste achterin of als solitair, 'Mrs. Popple' bijvoorbeeld. Bont- en geelbladige Fuchsia's zoals 'Genii' zijn het meest geschikt om als een aparte groep te gebruiken, op een bij voorkeur zonnige plaats. Sommige Fuchsia's kunnen in lichte

schaduw groeien zoals 'Corallina', die bovendien slappe stengels heeft ('halfhanger'). De karakteristieke bloemen zijn enkel, halfdubbel of dubbel, groot of klein en hebben veelal opvallende kleurcombinaties. De groeihoogte kan variëren al naar gelang de eigenschappen van de grond. Op voedselrijke grond worden planten relatief hoger. Kwekerij Van der Velde teelt circa 100 Winterharde Fuchsia's, waarvan de lijstjes een selectie zijn (* foto). Bij niet afgebeelde Fuchsia's is informatie van de bloemvorm en -kleur vermeld. □

Middelhoog: 40-65 cm

- 'Andromeda' * - zon, 60 cm
- 'Beacon' - enkel, rood-paars, zon, 50 cm
- 'Flocon de Neige' - halfdubbel, kersrood-roomwit, zon, 70 cm
- Fuchsia magellanica* var. *gracilis** (e.a.) - zon, 60 cm
- 'Galadriel' * - zon, 50 cm
- 'Genii' * - geelgroen blad, zon, 50 cm
- 'Happy' * - zon, 60 cm
- 'Isis' - enkel, karmijnrood-violetblauw, zon, 40 cm
- 'Janna Roddenhof' * - enkel, karmozijn-bietrood, hang, zon, 60 cm
- 'Komeet' * - zon, 65 cm
- 'Lena' - halfdubbel, lichroze-violet, halfhanger, 50 cm
- 'Lidie Bartelink' * - zon, 60 cm
- 'Madame Cornelissen' - enkel, karmijnrood-wit, zon, 60 cm
- 'Rose of Castile' - enkel, groenigwit-paars, zon, 40 cm
- 'Royal Purple' - enkel, dieprood-purper, zon, 55 cm
- 'Saturnus' * - zon, 60 cm

- 1 'Andromeda'
- 2 'Galadriel'
- 3 'Genii'
- 4 Happy'
- 5 'Janna Roddenhof'
- 6 'Komeet'
- 7 'Lidie Bartelink'
- 8 'Saturnus'

- 1 'Corallina'
- 2 'Prince of Orange'
- 3 'Son of Thumb'

Laag: 25-40 cm

- 'Corallina' * - halfhanger, schaduw, 40 cm
- 'Margaret Roe' - enkel, rozerood-lichtpaars violet, zon, 30 cm
- 'Papoese' - zon, 40 cm
- 'Prince of Orange' * - zon, 35 cm
- 'Rhombifolia' - enkel, kersrood-purper, zon, dwerg, 25 cm
- 'Snowcap' - halfdubbel, rood-wit, zon, dwerg, 30cm
- 'Son of Thumb' * - zon, dwerg, 30 cm
- 'Tom Thumb' - enkel, karmijnrood-mauvepaars, zon, dwerg, 30 cm

Hoog: 65-90 cm

- 'Achievement' - enkel, karmijnrood-roodpaars, zon, 80 cm
- 'Bernisser Hardy' * - zon, 70 cm
- 'Flash' - enkel, lichtrood-paarse zweem, zon, 70 cm
- Fuchsia regia typica* * - zon 80 cm
- 'Mercurius' - enkel, rood-paarsrode adering, zon, 70 cm
- 'Mrs. Popple' * zon, 90 cm
- 'Whiteknight's Pearl' * - zon, 90 cm
- 'White Pixie' * - zon, 55 cm

- 1 'Bernisser Hardy'
- 2 *Fuchsia regia* var. *typica*
- 3 'Mrs. Poppel'
- 4 'Whitlnight's Pearl'
- 5 'White Pixie'

Fuchsia magellanica var. aranco

NEDERLANDSE KRING VAN FUCHSIAVRIENDEN

Kwekers en liefhebbers zijn gebaat bij het verzamelen en uitwisselen van praktische en wetenschappelijk informatie. Op 1-1-1965 werd de vierde landelijke organisatie opgericht, de Nederlandse Kring van Fuchsiavrienden (NKvF), in navolging van Amerika, Engeland en Nieuw-Zeeland. De NKvF telt ruim 2000 leden in 29 regio's en geeft 6 x per jaar het tijdschrift Fuchsiana uit. Jaarcontributie: € 25,- (www.nkvf.nl).

- Voor andere Europese landen:
Euro-Fuchsia (1982, www.eurofuchsia.org)

HERKOMST EN HISTORIE

Fuchsia is een geslacht heesters, dat werd vernoemd naar Leonart Fuchs (Duits arts en botanicus, 1501-1566) en behoort in warme en gematigde gebieden van Midden en Zuid-Amerika zoals Peru, Chili en Mexico. Het geslacht wordt tot de familie van de teunisbloemachtigen (*Onagraceae*) gerekend en telt een 70-tal soorten, ingedeeld in 11 secties (groepen). De karakteristieke bloemen zijn veelal tweekleurig. Bij de inheemse bevolking is bekend dat de bessen, die ontstaan na bestuiving door kolibries en hommels, eetbaar zijn.

Hoewel reeds omstreeks 1700 de Franciscaner monnik Charles Plumier de eerste Fuchsia's had ontdekt, kregen ze aanvankelijk weinig aandacht als sierplant. Dat kwam vooral omdat de eerst bekende soort, *Fuchsia triphylla*, zich moeilijk laat kweken. Dat lukte beter bij de later ingevoerde *Fuchsia magellanica* (aanvankelijk *F. coccinea* genoemd) uit Chili. Omdat Fuchsia's gemakkelijk kruisen, zijn in cultuur talloze cultivars ontstaan waarvan de herkomst niet meer te achterhalen is. De waardering voor de exotische Fuchsabloemen nam toe in de Victoriaanse tijd en de latere Art Nouveau en Art Deco stijlen. Halverwege de 20e eeuw groeide in Nederland de populariteit tot ongekende hoogte en werd de wetenschappelijke naam *Fuchsia* bekender dan de volksnaam 'bellenplant'.

- Zoals de bekende tuinbaas H. Witte in zijn Teelthandboekje van 1882 schrijft: 'Men behoeft zich dan ook niet aan overdrijving schuldig te maken, als men beweert, dat ze een der beste zegeningen van Flora zijn.'

KWEKERIJ VAN DER VELDE

Fuchsia's (Pelargoniums, tevens eenjarige zomerbloeiers, pluktuin)

Borchgraverweg 3a

NL-8181 RW Heerde

T/F +31 (0)578 69 57 27

info@kwekerijvandervelde.nl

www.kwekerijvandervelde.nl

Open (kwekerij):

maart - 28 juni: ma t/m za, 9.00-12.00 en 13.00-17.00 uur

Open (kwekerij en pluktuin)

2 juli - 1 nov.: wo-do 9.00-12.00 uur, vr-za 9.00-17.00 uur

en op afspraak (speciale dagen: zie website)

Fuchsia's (en Pelargoniums)

Verzending geworteld stek: februari, maart, april

Bestellingen: tot 1 maart

I www.fuchsiakekerij.nl

Catalogus: € 6,50 (NL), buitenland € 9,-

IBAN: NL31RABO0154673951 / BIC: RABONL2U

(met vermelding: naam, adres en postcode)